

Klasa: 023-03/15-01/08

Urbroj: 50419-15-05

Zagreb, 11. travnja 2015.

ZAPISNIK SA 11. (TEMATSKE) SJEDNICE SAVJETA ZA RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA

održane 10. travnja 2015. (petak) u 13:30 sati
u
zgradi Vlade Republike Hrvatske, Trg sv. Marka 2, Zagreb, dvorana 121/I

Dnevni red

1. Usvajanje Zapisnika 10. sjednice Savjeta za razvoj civilnoga društva
2. Porezne obveze udruga koje obavljaju gospodarsku djelatnost
3. Razno

Prisutni članovi/članice odnosno zamjenici članova: Gordana Radonić (Ministarstvo socijalne politike i mladih), Milan Frenštacki Živković (Ministarstvo kulture), Hajdica Filipčić (Ministarstvo financija), Ana Jerković (Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije), Ana-Marija Peharda (Ministarstvo zaštite okoliša i prirode), Davorka Buškulić Lemić (Ministarstvo rada i mirovinskog sustava), Ines Loknar Mijatović (Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina), Igor Vidačak (Ured za udruge), Igor Roginek (demokratizacija, vladavina prava te razvoj obrazovanja), Monika Pažur (mladi), Katarina Pavić (kultura), Mario Stančić (osobe s invaliditetom), Cvijeta Senta (zaštita i promicanje ljudskih prava), Jany Hansal (socijalna skrb), Olivera Stanić (tehnička kultura), Aleksandar Sušić (sport), Tajana Dajčić (zaštita zdravlja i unapređenje kvalitete življenja), Dijana Kladar (zaštita potrošača), Marija Hanževački (sindikati) te Mirela Gudan (udruge poslodavaca).

Ukupno je bilo prisutno 20 od 31 člana Savjeta (12 od 16 predstavnika/predstavnica organizacija civilnog društva te 8 od 15 predstavnika/predstavnica tijela javne vlasti).

Prisutna umjesto člana i zamjenika člana: Ivana Jurić (Ministarstvo branitelja).

Prisutni uz zamjenicu članice: Filip Lukina (tehnička kultura) te Ivana Polimac (udruge poslodavaca).

Gosti: Ksenija Cipek (Ministarstvo financija – Porezna uprava), Marijana Herceg (Ministarstvo financija – Porezna uprava), Renata Kalčić (Ministarstvo financija – Porezna uprava), Andreja Milić (Računovodstvo i financije), Domagoj Bakran (Računovodstvo i financije), Toni Gabrić (portal H-Alter), Igor Milinović (časopis Udruga.hr), Lidija Pavić-Rogošić (Europski gospodarski i socijalni odbor - EGSO), Marija Mrakovčić (Kulturpunkt), Blaženka Sečkar (GONG, Zagreb), Tina Novak (GONG, Zagreb), Tanja Prekodravac (Centar za edukaciju i savjetovanje Sunce, Zagreb), Božica Križanić (Centar za edukaciju i savjetovanje Sunce, Zagreb), Daniela Jovanova Ivanković (Zelena akcija, Zagreb), Vanja Petrović Lovrentjev (Zelena akcija, Zagreb), Gordana Borić (Centar za mirovne studije, Zagreb)

Prisutni iz Ureda za udruge: Vesna Ledić Kasalo, Stela Fišer Marković, Ivana Sesar, Sandro Novosel, Nemanja Relić te Marica Grofelnik.

Ispričani članovi/članice i zamjenici članova Savjeta: Ivana Pilko Čunčić i Danijela Orač (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta), Valerija Stamenić i Tomislav Đidara (Ministarstvo zdravlja), Natali Lulić Grozdanoski i Ivana Buršić (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova), Alena Marković i Kristina Bosnić (Ministarstvo uprave), Dalibor Dvorny i Ana Balaband (Ured predsjednika Vlade RH), Cvjetana Plavša-Matić i Marija Boltek (Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva), Boris Herman i Jelena Katić (udruge proizašle iz Domovinskog rata), Željka Leljak Gracin i Dušica Radojčić (zaštita okoliša i održivi razvoj), Drago Vručinić i Rada Mužinić (zaklade).

Odsutni članovi i zamjenici članova Savjeta koji nisu ispričali izostanak: Gorana Kukić i Tea Jelković (udruge iz područja skrbi o djeci).

Nakon pozdravnih riječi upućenih prisutnim članovima i zamjenicima članova Savjeta te gostima, Milan Frenštacki Živković, zamjenik predsjednice Savjeta, vodio je sjednicu na kojoj je glavna točka dnevnog reda - Porezne obveze udruga koje obavljaju gospodarsku djelatnost.

Ad 1. - Usvajanje Zapisnika s 10. sjednice Savjeta za razvoj civilnoga društva
Zapisnik s 10. sjednice Savjeta za razvoj civilnoga društva jednoglasno je usvojen.

Ad 2. - Porezne obveze udruga koje obavljaju gospodarsku djelatnost

Na inicijativu Udruge DEŠA iz Dubrovnika i drugih udruga sa sličnim problemima, pokrenute su aktivnosti za održavanje sjednice Savjeta na temu porezne obveze udruga koje obavljaju gospodarsku djelatnost.

Jany Hansal, predstavnica udruge DEŠA, iznijela je probleme koje su imale udruge u posljednje vrijeme, s kojima je već ranije upoznala članove Savjeta. Istaknula je da su se zadnjih dana organizacije civilnog društva u cijeloj zemlji našle u nezavidnoj situaciji koja je nastupila bez najave, ikakvog savjetovanja s neprofitnim sektorom te bez dopuštenog vremena za pripremu i prilagodbu. Do sada neprofitne organizacije nisu bile u sustavu poreza na dobit, već su obveznice poreza na dobit mogle postati jedino po rješenju izdanom od strane Porezne uprave, a kojim je utvrđeno da su nelojalna konkurencija na tržištu. Takav tekst je bio i objavljen na stranicama Porezne uprave. Međutim, 27. veljače 2015. na stranicama Porezne uprave objavljen je sljedeći tekst:

"Pozivaju se osobe koje nisu temeljno obveznici plaćanja poreza na dobit prema Zakonu o porezu na dobit (neprofitni sektor), a koje su započele ili već obavljaju gospodarsku djelatnost na tržištu, osobito djelatnosti ugostiteljstva i trgovine, a iste nisu prijavljene nadležnoj Poreznoj upravi, da najkasnije do 31. ožujka 2015. izvrše upis u Registar poreznih obveznika prema svom sjedištu i ispune svoje porezne obveze. Nakon isteka navedenog roka Porezna uprava pokrenut će po službenoj dužnosti postupke prema svima koji nisu izvršili upis u navedeni Registar, a obavljaju gospodarsku djelatnost."

Jany Hansal napomenula je da nije izašao novi zakon već je Porezna uprava izdala novo mišljenje pozivajući se na stari zakon. Od sredine ožujka predstavnici Porezne uprave u televizijskim nastupima najavljivali su pojačan nadzor udruga koje obavljaju gospodarsku

djelatnost, što se par dana nakon toga i susreće na terenu. Udruge u Dubrovniku, Zadru, Rijeci i ostalim gradovima posjećuju porezni inspektori s Obrascem podataka (OP) koji moraju ispuniti i vratiti u Poreznu upravu. Nakon toga neke od udruga dobivaju dopis da se u roku 8 dana moraju prijaviti u sustav poreza na dobit. Iz kontakata s udrugama koje su posjetili inspektori, doznali su da je većina inspektora zbunjena, ni sami nisu znali na što trebaju obratiti pažnju. Iako je tako najavljivano u televizijskim nastupima ravnatelja Porezne uprave, gđa Hansal smatra to nikako nisu bili edukativni posjeti jer su očito posrijedi bili inspektori koji obavljaju sasvim drugu vrstu nadzora i nisu educirani za nadzor udruga. U novom Zakonu o udrugama stoji da prilagodba statuta udruga traje do 1. listopada 2015. i udruge su upravo u procesu prilagodbe statuta te određivanja hoće li se udruge baviti i gospodarskom djelatnosti (nastaviti ili započeti), te je datum do kojeg moraju prijaviti gospodarsku djelatnost, a koji je odredila Porezna uprava, 31. ožujka 2015., preuranjen.

Jany Hansal je također istaknula da će ovakva hajka obeshrabriti udruge da nastave s radom, a neke djeluju od devedesetih godina prošlog stoljeća i učinile su puno da se očuvaju znanja i vještine kojima se potiče očuvanje baštine, običaja, zanata, humanitarni rad i sl.

Svi se slažu da poslovanje udruga treba biti transparentno, a postoje i pravne osobe registrirane kao udruge (a da to nisu) koje su neloyalna konkurencija poduzetnicima na tržištu. I udrugama je baš kao i Poreznoj upravi u interesu da se takve pravne osobe ne zovu udruge. Međutim, udruge se pitaju je li rješenje da se npr. udrugu koja ostvari tisuću kuna od prodaje knjiga, a dobit iskoristi za pomoć u učenju djece slabog imovinskog statusa, uvrsti u porez na dobit. Također, postavlja se pitanje je li Porezna uprava trebala donijeti jasnije kriterije odnos smjernice za postupanj ili barem utvrditi određenu granicu za prihode od gospodarskih djelatnosti. Osim toga, nejasno je pod kojim uvjetima registracijska tijela procjenjuju mogu li se fitness centri i restorani zdrave prehrane uopće registrirati kao udruge. Konačno, postavljeno je pitanje je li efikasno da se troše sredstava poreznih obveznika za slanje 300 poreznih inspektora na teren kako bi utvrdili što udruge rade na osnovu popunjenih upitnika, a imajući u vidu da su sve tražene podatke udruge uredno prijavile u izvještajima predanim Ministarstvu financija do 28. veljače 2015. Istaknuto je da edukativne aktivnosti Porezne uprave nisu zabilježene na terenu, a oduzet je dio radnog vremena djelatnicima i volonterima koje djeluju u udrugama, ne računajući medijske objave prema kojima bi se dalo zaključiti da su udruge problematični dionici u društvu.

Blaženka Sečkar, predstavnic GONG-a, nadovezala se na izlaganje Jany Hansal, a prije sjednice podijelila je pisani materijal u kojem je navela da zbog pravne nesigurnosti i velikog rizika donošenja arbitrarnih odluka od strane Porezne uprave, GONG predlaže hitno stavljanje van snage dopune Zakona o porezu na dobit iz prosinca 2014., koje definiraju porezne obveze udruga koje obavljaju gospodarsku djelatnost. Navedeno koji su novonastali problemi s kojima se OCD-i susreću u svakodnevnom radu:

- Tekst Zakona o porezu na dobit nije dovoljno jasan u definiranju kriterija prema kojima bi neka organizacija civilnoga društva sama procijenila je li obvezna izvršiti prijavu u sustav poreza na dobit
- Prilikom izmjene pratećeg Pravilnika, propuštena je prilika za pojašnjenjem nejasnoća u zakonskom tekstu.
- Provedba Zakona i Pravilnika unutar Porezne uprave nije usklađena tako da različiti porezni referenti i inspektori tumače odredbe na različite načine, dok Porezni priručnik Ministarstva financija ne daje jasne odgovore o posljedicama (ne)provođenja Zakona o porezu na dobit (ako se udruge samoinicijativno ne prijavi, hoće li Porezna uprava sama donijeti rješenje o ulasku u sustav poreza na dobit ili kazniti).

- Dvije savjetodavne kuće imaju različita tumačenja o provedbi Zakona o porezu na dobit (nije nedvosmisleno jasno što su kriteriji, tj. što je točno gospodarska djelatnost koja narušava tržišno natjecanje).
- Provedba ovog Zakona u suprotnosti je s odredbama izmijenjenog Zakona o udrugama prema kojem je udrugama dan rok do 1. listopada 2015. za usklađivanje statuta, tj. za određivanje gospodarske djelatnosti.

Dodano je da bi trebalo izraditi uputu o vođenju knjigovodstva, jer i u tom području ima nedoumica. Uočeno je da je Porezna uprava prebacila odgovornost na udruge u vezi prijave gospodarske djelatnosti.

Olivera Stanić iz Centra tehničke kulture Rijeka (CTK) nadovezala se na iznesene stavove svojih prethodnica. Stavljanjem organizacija civilnog društva u porezni sustav na način da ih se izjednači s poduzetnicima, stavlja ih se u podčinjen položaj u odnosu na poduzetnike s obzirom na razliku u vlasništvu koja vrlo jasno dijeli OCD-e i poduzetnike. Ovakvim zakonskim tumačenjima zaboravlja se i zanemaruje socijalna svrha koju organizacije civilnog društva imaju i značajno se umanjuje mogućnosti organizacija civilnog društva za pozitivno djelovanje na lokalne zajednice. Ovakvim tumačenjima Porezne uprave sve organizacije civilnog društva ostat će bez dijela vlastitih prihoda kojima se omogućuju besplatne aktivnosti za socijalno isključene osobe i sufinanciranje projekata koje donatori ne financiraju u 100% iznosu. S obzirom na velike iznose koji su osigurani udrugama iz ESF-a u sljedećem razdoblju, programom Europa Plus neće se moći financirati potrebna sredstva za predfinanciranje svih udruga. Ovime će se povećati problem povlačenja svih dostupnih sredstava iz Europskih fondova.

Budući da se programi obrazovanja koje provodi CTK naplaćuju od strane raznih učilišta, koja za to mogu izdati certifikate, dok je udrugama isto onemogućeno, time su udruge stavljene u nepovoljan položaj Zakonom o obrazovanju odraslih u odnosu na ostale provoditelje programa obrazovanja. Onemogućavanjem provođenja programa s mogućnošću upisa u radnu knjižicu otežano je prikupljanje korisnika programa koji sufinanciraju isti program za socijalno isključene osobe. Nadalje, kao edukacijski centar koji je usmjeren na digitalna znanja i vještine, CTK ima potrebu za kontinuiranim obnavljanjem opreme, koju donatori ne žele financirati. To ih stavlja u položaj da iz vlastitih sredstava moraju financirati 90% potrebne opreme. Ukoliko se ne informiraju porezni inspektori i ne educiraju djelatnici Porezne uprave, organizacije civilnog društva neće moći nastaviti s radom na isti način kao dosad.

Ksenija Cipek iz Porezne uprave istaknula je da porezni zakon podržava gospodarsku djelatnost udruga. Međutim, ako se djelatnost obavlja na tržištu, mora se poštivati tržišna utakmica, a tržišna utakmica mora biti jednaka za sve i jedno je od najzaštićenijih prava u Europskoj uniji. Zakon se nije mijenjao od 2000., a neprofitni sektor i dalje je izuzet od obveze plaćanja poreza na dobit, ali je ponekad teško odrediti granicu između gospodarske djelatnosti i redovne djelatnosti udruge. Poduzetnici su reagirali, jer je cijena rada manja u udrugama (zbog volonterskog rada) te su im izravna konkurencija. Određivanje gospodarske djelatnosti u udrugama treba zasebno procjenjivati od udruge do udruge, jer se malo toga može grupirati (dati kao primjer) zbog raznovrsnosti djelatnosti kojima se bave te bi dobrodošla pomoć udruga, a time bi bila olakšana edukacija / davanje uputa poreznicima na terenu. Istaknuto je da se želi uvesti red u rad udruga, ali ne dovesti na loš glas rad neprofitnog sektora. Datum 31. ožujka 2015., do kojeg su udruge trebale prijaviti svoju gospodarsku djelatnost nema uporišta u važećim propisima.

Domagoj Bakran iz Računovodstva i financija naglasio je da svakodnevno odgovaraju na brojne upite, a teško je odgovoriti je li, zbog velikog broja različitih djelatnosti kojima se udruge bave, njihova djelatnost gospodarska, a na kraju ih ipak upućuju na Poreznu upravu. Iako uputa ne bi pokrila sve slučajeve, bila bi od koristi.

Igor Milinović iz časopisa Udruga.hr istaknuo je da svi žele ispravno raditi te predlaže da se uvede limit (bilo koje vrste), nakon kojeg bi se moralo voditi dvostruko knjigovodstvo (ukoliko udruga obavlja gospodarsku djelatnost uz svoju redovitu). Nedorečenost je i u propisu da se nešto obavlja trajno, a u sportskim klubovima vrlo često su aktivnosti povremene (takmičenja, turniri) te također zagovara donošenje upute radi lakšeg snalaženja.

Kasnije je u raspravi rečeno da se kroz pomoćne evidencije može doći do podataka koje su potrebne Poreznoj upravi za uvid u gospodarsku djelatnost te nije potrebno voditi dva odvojena knjigovodstva. Također postoje nedoumice vezane uz kazne koje bi se platile za neprijavlivanje gospodarske djelatnosti Poreznoj upravi i je li veća od poreza koji je trebalo platiti. Različiti revizori davali su različite odgovore. Trebalo bi pojasniti trajno obavljanje gospodarske djelatnosti (npr. organizacija povremenih koncerata), sudjelovanje volontera i sl.

Također nije jasno jesu li zdravstvene usluge gospodarske djelatnosti: radna terapija, seminari, edukacije i savjetovanja na tu temu, o čemu bi se, također, trebala dati uputa.

Bila je riječ i o sportu te svakako treba razdvojiti amaterski od profesionalnog sporta i tu je potrebno dati uputu udrugama za budući rad, uzimajući u obzir i brojnost sportski udruga.

Izvadak iz Zakona o porezu na dobit i Pravilnika o porezu na dobit:

"Zakon o porezu na dobit (Narodne novine broj 177/04, 90/05 i 57/06 u članku 2. stavak 1. propisuje da je porezni obveznik trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident Republike Hrvatske koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi.

Odredbom članka 2. stavak 6. Zakona propisano je da državne ustanove, ustanove jedinica područne (regionalne) samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge, umjetničke udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, zajednice tehničke kulture, turističke zajednice, sportski klubovi, sportska društva i savezi, zaklade i fundacije nisu obveznici poreza na dobit.

Sukladno odredbi članka 2. stavak 7. Zakona, iznimno ako osobe iz stavka 5. i 6. navedenog članka obavljaju gospodarstvenu djelatnost, a neoporezivanje te djelatnosti bi dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, Porezna uprava će na vlastitu inicijativu ili na prijedlog drugih poreznih obveznika ili druge zainteresirane osobe, rješenjem utvrditi da su navedene osobe obveznici poreza na dobit za tu djelatnost.

Pravilnik o porezu na dobit (Narodne novine broj 95/05, 133/07 i 156/08) propisuje u članku 2. stavak 1. da je porezni obveznik, u smislu odredbe članka 2. stavak 1. Zakona, trgovačko društvo i druga pravna osoba. Za prosudbu o tome je li druga pravna osoba koja nije navedena u članku 2. stavak 6. Zakona porezni obveznik, bitno je obavlja li djelatnost radi stjecanja dobiti, bez obzira na vrstu djelatnosti i njezin pravni status. Obavlja li takva osoba djelatnost radi stjecanja dobiti, treba utvrditi na temelju akata o osnivanju i poslovanju te na

temelju podataka o djelatnosti koju stvarno obavlja, rezultatu poslovanja i postupanju s ostvarenim rezultatom. "

Renata Kalčić, voditeljica službe za PDV iz Porezne uprave naglasila je da se od ulaska Hrvatske u Europsku uniju plaćanje PDV-a moralo uskladiti s EU-propisima. Neprofitna organizacija postaje obveznik poreza na dodanu vrijednost ako joj vrijednost isporučenih (prodanih) dobara i obavljenih usluga koje nisu oslobođene PDV-a prelazi svotu od 230.000,00 kuna godišnje. Kriterij od 230.000,00 kuna godišnjeg prometa za tekuću godinu određuje se od prometa oporezivog porezom na dodanu vrijednost iz prethodne godine. Riječ je o isporukama dobara i usluga, obavljenim uz plaćanje naknade. Primitak novca bez izravne protučinidbe ne podliježe oporezivanju PDV-om. To znači da se na primljene donacije, odnosno potpore za koje se ne obavlja protuusluga ne zaračunava porez na dodanu vrijednost, pa se one i ne uključuju u kriterij za određivanje oporezivog prometa. Članarine koje su naplaćene od članova neprofitne organizacije sukladno statutu i drugim aktima, određene po istom kriteriju za sve članove također ne ulaze u kriterij oporezivog prometa od 230 tisuća kuna godišnje. Ako je razdoblje poslovanja u prethodnoj kalendarskoj godini kraće od godinu dana, kriterij za obvezan ulazak u sustav PDV-a određuje se razmjerno razdoblju poslovanja.

Ravnatelj Ureda za udruge Vlade RH Igor Vidačak naglasio je da je potrebna bolja komunikacija u odnosu udruga i Porezne uprave te je pozvao na suradnju kako bi se izbjegli problemi u provođenju Europskog socijalnog fonda te ostalih fondova EU do kojih može doći u slučaju neadekvatnog tumačenja poreznih propisa koji se odnose na udruge. Također je upozorio da teret tumačenja narušavanja tržišne utakmice, odnosno nelojalne konkurencije i dalje mora biti na Poreznoj upravi imajući u vidu svaki pojedinačni slučaj obavljanja gospodarske djelatnosti. Ujedno je predložio da se, u suradnji s Poreznom upravom, a imajući u vidu nedavno usvojenu Uredbu o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, pokrene inicijativa za utvrđivanjem poreznih olakšica za udruge koje provode programe i projekte od interesa za opće dobro, uključujući i izuzeća od oporezivanja onih gospodarskih djelatnosti čiji se prihod ulaže u održivost tih programa i projekata čiju je vrijednost i društvenu korist država već prepoznala kroz ugovore o financiranju iz javnih izvora.

Svi sudionici rasprave usuglasili su se da je potrebno unaprijediti komunikaciju te osigurati daljnju edukaciju službenika Porezne uprave, kako bi bili osposobljeni na adekvatan način postupati prema udrugama, kao porezni savjetnici. U tu svrhu predstavnici Porezne uprave istakli su da je u postupku izrade interna uputa za postupanje koje će se temeljiti na zaprimljenim pitanjima i pritužbama udruga, te su zatražili pomoć od svih okupljenih kako bi se detektirala sva problematična područja u postupanju.

Istaknuto je da bi bilo poželjno unutar Porezne uprave ustrojiti jedinicu koja bi se bavila neprofitnim organizacijama, a potrebna je aktivnija i dinamičnija suradnja između udruga i Porezne uprave, te je dogovorena daljnja komunikacija po ovim pitanjima u koju će aktivno biti uključen i Ured za udruge.

Sjednica je završila oko 15:30 sati.

Zapisnik sastavila:
Marica Grofelnik, v.r.

Zamjenik predsjednice Savjeta:
Milan Franštacki Živković, v.r.